

Konsekvensutredning gällande införande av ökad VMS rapportering i Skagerrak från 1 timme till 30 minuter från och med 1 januari 2023 enligt avtalet Norge - EU

Allmänt

Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå

Varje fiskefartyg med en totallängd på 12 meter eller däröver som är registrerat i en medlemsstat i EU ska enligt artikel 9 i kontrollförordningen¹ vara utrustad med ett satellitbaserat kontrollsystem för fartyg (VMS). Varje medlemsstat ska se till att dess centrum för fiskerikontroll (FMC) minst varannan timme genom VMS erhåller uppgifter om bland annat fiskefartygets senaste geografiska position och dess momentana hastighet och kurs, enligt artikel 22 i genomförandeförordningen². FMC får begära att få uppgifterna med kortare tidsintervall.

I Sverige har det varit obligatoriskt sedan åtminstone 2009 att sända minst en gång i timmen istället för varannan timme. Detta efter överenskommelse mellan EU och Norge om VMS-rapportering en gång i timmen på norskt vatten i Skagerrak och Nordsjön för att kontrollmyndigheter bättre ska kunna bestämma var ett fartyg befinner sig och i förlängningen i vilket lands vattenområde som fartyget har bedrivit sitt fiske. När detta avtal började gälla så fanns inte tekniska lösningarna för att begränsa den ökade rapporteringen till ett specifikt område. En lösning som testades var att ändra frekvensen när fartyget passerade gränsen till Östersjön. Då kunde man inte programmera in områdena i VMS-antennerna ombord utan programmeringen gjordes centralt i mjukvaran hos Fiskeriverket. Denna lösning uppfyllde inte funktionskraven och därför blev Fiskeriverket tvungna att införa en generell rapportering om en position per timme för svenska fiskefartyg för att uppfylla kraven i avtalet. Dåvarande Fiskeriverket bedömde även efter olika uppkomna praktiska svårigheter att VMS-rapportering med en frekvens om minst en gång i timmen utgjorde ett mycket effektivare kontrollverktyg i svenska vatten. Under denna period ägdes utrustningen av Fiskeriverket och myndigheten betalade även datatrafikkostnaden, eftersom denna kostnad för fisket omfattades av stödmöjligheter från Europeiska havs- och fiskerifonden.

¹ Rådets förordning (EG) nr 1224/2009 av den 20 november 2009 om införande av ett kontrollsystem i unionen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs, om ändring av förordningarna (EG) nr 847/96, (EG) nr 2371/2002, (EG) nr 811/2004, (EG) nr 768/2005, (EG) nr 2115/2005, (EG) nr 2166/2005, (EG) nr 388/2006, (EG) nr 509/2007, (EG) nr 676/2007, (EG) nr 1098/2007, (EG) nr 1300/2008, (EG) nr 1342/2008 och upphävande av förordningarna (EEG) nr 2847/93, (EG) nr 1627/94 och (EG) nr 1966/2006.

² Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 404/2011 av den 8 april 2011 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1224/2009 om införande av ett kontrollsystem i gemenskapen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs.

Den 29:e juni 2022 träffades ett nytt avtal³ mellan EU och Norge där parterna kom överens om att samtliga norsk-, dansk- respektive svenskflaggade fiskefartygs VMS-rapporter ska sändas var trettionde minut då fartygen befinner sig i Skagerrak utanför gränsen på 4 nautiska mil från respektive stats baslinjer. Detta är ett obligatoriskt krav som gäller från och med den 1 januari 2023.

Europeiska havs- och fiskerifonden omfattar inte längre stödmöjligheter för VMS-relaterade kostnader. Fiskelicensinnehavarna betalar därför sedan år 2012 själva för sina VMS-rapporter och med nuvarande rapporteringsfrekvens kostar detta ca 8 000 kr/år. Detta hanteras på så sätt att datatrafikföretaget fakturerar HaV med uppdelning av datatrafikkostnaden för varje fiskefartyg. HaV fakturerar därefter varje fiskelicensinnehavare den exakta kostnad som belöper på det aktuella fartyget. Genom denna faktureringsgång kan HaV som behörig myndighet säkerställa tillgång till VMS-datatrafiken för myndigheten samt att VMS-rapportering inte riskerar avbrott på grund av t.ex. obetald datatrafikfaktura.

Beskrivning av alternativa lösningar för det man vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

- **Alternativ 0 – ingen ny reglering och ingen frekvensökning**
Svenska yrkesfiskare kommer inte kunna bedriva verksamhet utanför 4 nautiska mil från baslinjen i Skagerrak eller segla igenom Skagerrak för att fiska i t.ex. Nordsjön. Det innebär till exempel att den allra största delen av det svenska räkfisket inte kan bedrivas.
- **Alternativ 1 – permanent frekvensökning:**
Permanent höjning av frekvensen för de drygt 100 stycken svenska fiskefartyg som har befunnit sig i Skagerrak tidigare år vilket i praktiken kan medföra en dubbling av datatrafikkostnaden jämfört med dagsläget.
- **Alternativ 2 – geofencing:**
Omprogrammering av fartygens VMS-antennerna till att automatiskt ändra frekvens när de befinner sig i det definierade området (se karta nedan). Detta görs på distans av företaget som tillhandahåller VMS-service till en uppgiven engångskostnad om 350 DKK per fartyg. Detta kan i praktiken innebära en dubblerad kostnad för datatrafiken, men enbart i detta område.

Geofencing innebär att det geografiska området programmeras in i VMS-antennens mjukvara på respektive fartyg som då med hjälp av utrustningens inbyggda GPS-mottagare känner av när fartyget befinner sig i området och därför ändrar frekvensen till i detta fall 30 minuter. När fartyget lämnar området ändras frekvensen tillbaka till 60 minuters rapportering. Geofencing medför att frekvensändring görs automatiskt och kort efter att områdesgränsen har passerats. I och med att omprogrammering gjorts av utrustningen ombord sköts ändringen utan tidsödande och mycket fördyrande kommunikation via satellit med mjukvaran på FMC.

³ Agreed Record of Conclusions between the European Union and Norway on the FLUX Transportation layer and on issues related to position reporting of fishing vessels on 29 June 2022, undertecknat och antaget på basis av tidigare avtal mellan EU och Norge.

Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

De som berörs i första hand är de som äger och driver fiskeverksamhet med fartyg som är utrustade med VMS och bedriver sin verksamhet på sådant sätt att de befinner sig i Skagerrak, 4 NM utanför baslinjerna. Uppskattningsvis rör det sig om 100 stycken.

Uppgifter om vilka kostnadsrämsiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

VMS-rapporter skickas via satellit och kostar generellt US\$ 0.08 – US\$ 0.12 per sändningstillfälle. I dagsläget rapporterar alla VMS-utrustade svenska fartyg en gång per timme, dygnet runt och året runt vilket ger en ungefärlig kostnad på ca 8000 kr per år och fartyg (med valutakurs US\$ 1 = 11,3 SEK).

Alternativ 1 skulle för de berörda fartygen kunna innebära en fördubblad kostnad i och med att rapporteringsfrekvensen höjs permanent till att sända var trettionde minut.

Alternativ 2 innebär en engångskostnad om 350 DKK för omprogrammering för att sedan endast öka frekvensen och därmed kostnaden när fartygen befinner sig i det aktuella området. Som räkneexempel så rapporterade de berörda fartygen ca 40% av sina VMS-rapporter utanför det aktuella området under 2021.

Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

HaV får enligt 5 kap. 1 § förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen (fiskeförordningen) meddela föreskrifter om skyldighet att lämna uppgifter om bland annat tid och plats för fångsten, andra förhållanden som gäller fisket och som är av betydelse för tillämpningen av EU-förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken och att fiskefartyg ska ha utrustning som automatiskt via satellit överför information om fartyget.

HaV får enligt 5 kap. 7 § fiskeförordningen inom sitt verksamhetsområde meddela de föreskrifter som behövs för tillsynen och kontrollen av efterlevnaden av EU-förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken och nationella föreskrifter på området. HaV får också meddela sådana föreskrifter om inspektion och kontroll som är grundade på internationella överenskommelser och rekommendationer.

Hav ska enligt 6 kap. 1 § fiskeförordningen, inom sitt ansvarsområde och om inte annat följer av andra föreskrifter, utföra de uppgifter som enligt EU-förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken ankommer på en behörig myndighet eller medlemsstat. HaV får enligt 6 kap. 8 § fiskeförordningen inom sitt ansvarsområde meddela de ytterligare föreskrifter som behövs för verkställighet av denna förordning.

Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Regleringen såvitt avser VMS-rapportering en gång i halvtimmen när fiskefartyg befinner sig i Skagerrak överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen, genom skyldighet att lojalt tolka EU-rätten i ljuset av EU:s internationella förpliktelser

som följer av avtal. Regleringen såvitt avser VMS-rapportering en gång i timmen som utgångspunkt istället för varannan timme, i samtliga vatten, går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen såvitt avser andra havsområden än Skagerrak.

Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande. Eftersom avtalet mellan EU och Norge kräver VMS-rapporter med viss frekvens från den 1 januari 2023 måste HaV säkerställa att det är möjligt för svenska fiskefartyg att fullgöra skyldigheten vid det datumet. Föreskrifter som möjliggör detta måste därför finnas på plats det datumet.

Information om avtalet mellan EU och Norge har offentliggjorts av kommissionen och av HaV efter det att avtalet undertecknades i juni 2022. Det finns behov av särskilda informationsinsatser för berörda fiskelicensinnehavare för att informera om hur avtalet ska implementeras nationellt och vad fiskelicensinnehavare måste göra för att möjliggöra de nya rapporteringskraven.

Kommuner och landsting

Regleringen bedöms inte få effekter för kommuner eller landsting.

Företag

Beskrivning av antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen

De företag som berörs av regleringen är de som äger och driver fiskeverksamhet med fartyg som innehar VMS och bedriver sin verksamhet på sådant sätt att de befinner sig i Skagerrak, 4 NM utanför baslinjerna under sina fiskeresor. Uppskattningsvis rör det sig om 100 stycken fiskefartyg, sannolikt lika många företag.

Företagen är till största delen mikroföretag, även enmansföretag kan förekomma.

Beskrivning av vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader

Tidsåtgång gällande omprogrammering av VMS-utrustning bedöms vara högst en arbetsdag per fartyg.

Ekonomisk konsekvens beror på vilket av alternativen som beslutas, högst ekonomisk konsekvens får förslaget om en permanent höjning av rapporteringsfrekvens som ger en bedömd dubblad kostnad gällande datatrafik.

En kostnad om 350 DKK för omprogrammering av utrustningen tillkommer vid alternativet där man använder sig av geofencing, men i gengäld blir den samlade datatrafikkostnaden lägre än om man inför en permanent frekvenshöjning.

I fråga om höjning av generell rapporteringsfrekvens till en gång i timmen, så medför regleringen varken ökad tidsåtgång eller ökad administrativ kostnad. Redan i dagsläget är svenska fiskefartygs VMS-sändare programmerade för entimmesrapportering, sedan åtminstone år 2009.

Beskrivning av vilka andra kostnader den föreslagna regleringen medför för företagen och vilka förändringar i verksamheten som företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna regleringen

Åtgärderna bedöms inte innebära några andra kostnader än de som nämns ovan.

I fråga om höjning av generell rapporteringsfrekvens till en gång i timmen, så medför regleringen inte några nya kostnader eller förändringar i verksamheten, eftersom regleringen endast tydliggör vilken rapportering som görs i dagsläget. Redan i dagsläget är svenska fiskefartygs VMS-sändare programmerade för entimmesrapportering, sedan åtminstone år 2009.

Beskrivning av i vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen

Regleringen gällande rapportering var trettionde minut påverkar endast de fartyg som befinner sig i Skagerrak och ger en ökad kostnad jämfört med de fiskeföretag som bedriver sin verksamhet på annan plats.

I fråga om höjning av generell rapporteringsfrekvens till en gång i timmen, så påverkar regleringen inte konkurrensförhållandena eftersom den gäller för samtliga fiskefartyg som är utrustade med VMS.

Beskrivning av hur regleringen i andra avseenden kan komma att påverka företagen

Regleringarna bedöms inte påverka företagen på andra sätt än det som nämnts.

Beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning

Regleringen påverkar endast fartyg som har en totallängd på 12 meter eller däröver. Det småskaliga kustnära fisket är därmed till stor del undantagna denna reglering.

Samråd

Beskrivning av ett eventuellt tidigt samråd

Havs- och vattenmyndigheten har vid olika tillfällen informerat fiskets organisationer om de nya kraven.

Kontaktperson

För eventuella frågor kontakta:

Jonas Ericson, Fiskeriuppföljningsenheten, tfn. 010-698 60 72